

Mokesčių ir teisės darbo grupė: 2015 m. aktualijos

Rita Petraitytė
Vyresnioji teisininkė
VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba

2015 m. spalio 29 d.

2015 m. svarstyti esminiai klausimai:

- I. Viešoji konsultacija dėl gairių, numatančių BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniuose nustatytų specialiųjų taisyklių alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektoriams taikymą;
- II. Informacija apie ES teisinės politikos (dėl žemės ūkio, įmonių ir konkurencijos) aspektus, susijusius su gamintojų organizacijomis, darančiais įtaką žemės ūkio bendrovėms;
- III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais;
- IV. PVM tarifo taikymas arklių sektoriuje;
- V. Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios direktyvą 2011/16/EU, kiek tai susiję su privalomu automatiniu informacijos apsikeitimu mokesčių srityje.

I. Viešoji konsultacija dėl gairių, numatančių BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniuose nustatytų specialiųjų taisyklių alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektoriams taikymą

I. Viešoji konsultacija dėl gairių, numatančių BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniuose nustatytų specialiųjų taisyklių alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektoriams taikymą

Teisinis kontekstas

- BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniai įtvirtina išimtis, pateisinančias konkurencijos reikalavimų nesilaikymą. BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniais leidžiama bendra tiekimo veikla, t. y. alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektorių žemės ūkio produktų gamintojams leidžiama per gamintojų organizacijas bendrai parduoti šiuos žemės ūkio produktus ir vykdyti su jų pardavimu susijusią veiklą.
- Nukrypti leidžiančios nuostatos tikslas – didinti gamintojų derybinę galią atitinkamuose sektoriuose, palyginti su galutinės grandies veiklos vykdytojais, siekiant užtikrinti deramą gyvenimo lygį gamintojams ir perspektyvią gamybos plėtrą.
- Šiuo metu Komisija yra parengusi gairių projektą, numatantį, kaip tinkamiausiai išnaudoti šias naujas taisykles, kad paspartėtų investicijos ir augimas, bet drauge būtų išlaikytos vienodos bendros rinkos sąlygos visiems veiklos vykdytojams. Gairių projekte visų pirma pateikiama:
  - pavyzdžių, kaip gamintojų organizacijos galėtų teikti paslaugas ūkininkų veiklos efektyvumui smarkiai padidinti;
  - patarimų, kaip patikrinti, ar gamintojų organizacijų parduodami kiekiai neviršija tam tikrų produkcijos kiekio ribų ir
  - atvejų, kuriais konkurencijos institucijos gali taikyti apsaugos sąlygą ir atnaujinti arba panaikinti su gamintojų organizacija sudarytų bendro pardavimo sutarčių galiojimą.

I. Viešoji konsultacija dėl gairių, numatančių BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniuose nustatytų specialiųjų taisyklių alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektoriams taikymą (2)

Teisinis kontekstas (2)

- Tam, kad galėtų pasinaudoti nukrypti leidžiančia nuostata, gamintojų organizacija, savo narių vardu derėdamasi dėl tiekimo sutarčių, turi įvykdyti keletą sąlygų:
  - a) gamintojų organizacija turi būti oficialiai pripažinta nacionalinių institucijų pagal BRO reglamento 152 straipsnio 1 dalį (arba, gamintojų organizacijų asociacijų atveju, pagal BRO reglamento 156 straipsnio 1 dalį);
  - b) gamintojų organizacija turi siekti vieno ar keleto iš šių tikslų – koncentruoti pasiūlą, teikti rinkai jos narių pagamintus produktus arba optimizuoti gamybos sąnaudas;
  - c) šių tikslų turi būti siekiama su sąlyga, kad jų siekiant yra integruojama veikla ir toks integravimas gali žymiai pagerinti efektyvumą, kad gamintojų organizacijos veikla apskritai būtų prisidedama prie BŽŪP tikslų įgyvendinimo;
  - e) konkretaus produkto, dėl kurio derasi gamintojų organizacija, kiekis negali viršyti 15 % visos nacionalinės (pasėlių ir galvijienos) produkcijos arba 20 % atitinkamos (alyvuogių aliejaus) rinkos;
  - f) gamintojai negali priklausyti daugiau kaip vienai gamintojų organizacijai, kuri jų vardu derasi dėl tiekimo sutarčių;
  - g) gamintojų organizacija turi pranešti kompetentingoms nacionalinėms institucijoms apie atitinkamo produkto, dėl kurio deramasi, kiekį.

I. Viešoji konsultacija dėl gairių, numatančių BRO reglamento 169, 170 ir 171 straipsniuose nustatytų specialiųjų taisyklių alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektoriams taikymą (3)

COPA-COGECA pastebėjimai:

- Minėtose gairėse yra kalbama apie gamintojų organizacijas, bet ne apie žemės ūkio kooperatyvus, todėl tai apsunkina gairėse numatytų leidžiančių nukrypti nuostatų taikymą.
- Skirtingose šalyse narėse skiriasi minėtų sektorių situacija dėl šių sektorių specifiškumo, pvz. alyvuogių aliejaus sektorius – šios produkcijos gamyba yra aktuali ne visoms šalims narėms. Taigi, nors iš esmės COPA-COGECA pritaria šių gairių projektui ir mano, kad tikslas šiuo dokumentu suteikti ūkininkams kuo daugiau aiškumo ir praktinės informacijos yra beveik pasiektas, COPA-COGECA formuoja nuomonę, kad būtent dėl skirtingos padėties kiekvienoje šalyje narėje turėtų būti detalčiau aptariami alyvuogių aliejaus, galvijienos ir pasėlių sektorių skirtumai.
- Be to, gairių projekte vis dar nėra aišku kiek ir kaip kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos gali kištis nustatant produkto rinką ir mažinant limitus (15% ar 20%). Taigi šiuo metu yra didelis poreikis stiprinti ūkininkų poziciją maisto tiekimo grandinėje apsvarstant tai, kad alyvuogių aliejaus, galvijienos ir grūdų gamyba yra labai skirtinga

II. Informacija apie ES teisinės politikos (dėl žemės ūkio, įmonių ir konkurencijos) aspektus, susijusius su gamintojų organizacijomis, darančiais įtaką žemės ūkio bendrovėms

II. Informacija apie ES teisinės politikos (dėl žemės ūkio, įmonių ir konkurencijos) aspektus, susijusius su gamintojų organizacijomis, darančiais įtaką žemės ūkio bendrovėms

- COPA-COGECA yra parengusi apžvalgos „Gamintojų organizacijos ir žemės ūkio kooperatyvai Europos Sąjungoje“ projektą.
- Rengdama ES žemės ūkio politikos aspektų apžvalgą, COPA-COGECA siekia paaikškinti, išryškinti visus susijusius politikos aspektus ir prisidėti prie žemės ūkio kooperatyvų ir / ar gamintojų organizacijų (kur taikytina) interesų palaikymo.
- Paskutinėje apžvalgoje yra trumpai aptariami:
  - gamintojų organizacijų ir žemės ūkio kooperatyvų panašumai ir skirtumai;
  - atskirų žemės ūkio produkcijos sektorių padėtis.

II. Informacija apie ES teisinės politikos (dėl žemės ūkio, įmonių ir konkurencijos) aspektus, susijusius su gamintojų organizacijomis, darančiais įtaką žemės ūkio bendrovėms (2)

Gamintojų organizacijų ir kooperatyvų panašumai ir skirtumai:

- Visi kooperatyvai gali būti gamintojų organizacijomis, bet ne kiekviena gamintojų organizacija gali būti kooperatyvu, nes gamintojų organizacija gali būti įsteigta pasinaudojant skirtingomis teisinėmis įmonių formomis, tokiomis kaip ribotos atsakomybės juridinis asmuo ar akcinė bendrovė.
- Didžiausias skirtumas matomas panagrinių investicijų intensyvumą ir narių kontrolę įmonės verslo įsitraukime:
  - Kooperatyvai turi nusistovėjusį valdymą, finansines struktūras ir yra sukurti veikti rinkoje gaunant ženklias investicijas tikslu suteikti optimalią naudą jų nariams;
  - Gamintojų organizacijų, veikiančių maisto tiekimo grandinėje, pridėtinės vertės veiklos įsipareigojimai yra daliniai (t.y. dažniausiai veikiama bendrose derybose / sutartiniuose susitarimuose) ir jos dažniausiai vengia intensyvių, ilgų investicinių įsipareigojimų.

II. Informacija apie ES teisinės politikos (dėl žemės ūkio, įmonių ir konkurencijos) aspektus, susijusius su gamintojų organizacijomis, darančiais įtaką žemės ūkio bendrovėms (3)

COPA-COGECA apžvelgdama padėti atskiruose sektoriuose (t.y. alyvuogių aliejaus, kiaulienos, vaisių ir daržovių, vyno, pieno produktų, jautienos ir veršienos, ir kt.), padarė šias išvadas:

1. Ten, kur kooperatyvų rinkos dalis yra maža, gamintojų organizacijoms šalyse narėse ir atitinkamų rinkų segmentuose yra galimybių plėstis. 2015 m. gegužės – liepos mėnesiais planuojama renginių, organizuojamų COPA-COGECA kartu su Europos Komisija ir suinteresuotomis šalimis, metu ES ir nacionaliniu lygmeniu pristatyti ir skleisti aktualią informaciją šiuo klausimu;

2. Ryškėja gamintojų organizacijų skatinimo neigiami padariniai tuose rinkos segmentuose, kur maisto tiekimo grandinėje yra glaudi kooperatyvų integracija (didelė rinkos dalis). 2015 m. birželio mėn. planuojama ES lygmeniu pristatyti COPA-COGECA pranešimų apie žemės ūkio kooperatyvų plėtrą išvadas Briuselyje vyksiančiame diskusijų / lobizmo veiklos renginyje.

III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais

III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais

- COPA-COGECA nuomone, vienas iš pagrindinių tyrimo apie žemės ūkio kooperatyvų plėtrą tikslų buvo sužinoti, kaip vystosi kooperatyvai skirtingose šalyse narėse, nes ūkininkų veikla per kooperatyvus yra pelningiausia.
- Pranešime „2014 m. COGECA pranešimas dėl ES žemės ūkio kooperatyvų vystymosi“ buvo apžvelgta:
  - Žemės ūkio kooperatyvų Europos Sąjungoje bendroji informacija;
  - ES šalių narių kooperatyvų teisinis reglamentavimas;
  - Kooperatyvų valdymas Europos Sąjungoje;
  - Mokesčių nuostatos, taikomos kooperatyvams.

III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais (2)

Žemės ūkio kooperatyvų Europos Sąjungoje bendroji informacija

- 2014 m. iš viso žemės ūkio kooperatyvų skaičius sumažėjo iki 21 769. Skaičiuojant šį rodiklį nebuvo įskaičiuoti 11 500 bendro naudojimosi žemės ūkio technika kooperatyvai, be to, dėl įvykusios teisinės reformos, 6 000 sumažėjo Graikijos kooperatyvų.
- Bendra visų kooperatyvų 2014 m. apyvarta išliko stabili ir yra 347 bilijonų eurų.
- Bendras kooperatyvų narių skaičius 2014 m. buvo 6 172 746, įskaitant tuos narius, kurie vienu metu priklauso keliems kooperatyvams

III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais (3)

ES šalių narių kooperatyvų teisinis reglamentavimas

- Daugumos ES valstybių narių nacionaliniai teisės aktai duoda nuorodas į tam tikrą civilinės teisės sritį (t.y. atitinkamai komercinę teisę) ir daugumoje atvejų šalyse narėse yra priimti „konkretūs teisės aktai, reglamentuojantys kooperatyvų veiklą“.
- Tik keletas valstybių narių yra priėmę teisės aktus, reglamentuojančius konkrečiai žemės ūkio kooperatyvų veiklą. Atitinkamai šalyse narėse kooperatyvų teisinė forma yra:
  - Ribotos atsakomybės kooperatinė bendrovė, arba
  - Neribotos atsakomybės kooperatinė bendrovė ar Ekonominių interesų grupė / akcinė bendrovė.
- Ne visų šalių narių teisės aktai nurodo minimalų kooperatyvų narių skaičių, o jei nurodo, jis varijuoja nuo 1 iki 3 narių.
- Taip pat ne dažnai yra numatytas ir minimalus kapitalas, išskyrus tam tikras šalis, tokias kaip Belgija, Latvija, Portugalija;

III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais (4)

Kooperatyvų valdymas Europos Sąjungoje

- Daugumos valstybių narių teisės aktai nenurodo kooperatyvų valdymo standartinio principo, nors dažniausiai dauguma valstybių taiko principą „vienas narys – vienas balsas“.
- Labiausiai yra paplitusi dviejų pakopų valdymo sistema, renkama valdyba su prezidentu ir direktoriumi (80% valstybių narių). Teisės aktai ir dar dažniau statutai numato du sprendimus priimančius valdymo organus: direktorių tarybą ir visuotinį susirinkimą.

III. Informacija apie pagrindines išvadas, susijusias su Cogeca ataskaitos „ES žemės ūkio kooperatyvų plėtra, 2014“ teisiniais aspektais (4)

Mokesčių nuostatos, taikomos kooperatyvams

- Daugumoje atvejų ES kooperatyvams yra taikoma bendroji mokesčių sistema (Austrija, Belgija, Kroatija, Čekija, Danija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Latvija ir Rumunija).
- Keletas išimčių yra numatyta:
  - Belgijoje akredituotiems kooperatyvams;
  - Prancūzijoje pelno mokestis, regioniniai mokesčiai ir nekilnojamojo turto mokestis;
  - Graikijoje kooperatyvams taikoma dalinė išimtis iš pelno mokesčio įstatymo;
  - Italijoje sistema yra pritaikyta kooperatyvams;
  - Nyderlanduose sumažinti mokesčiai narių tarpusavio atsiskaitymams;
  - Portugalijoje yra priimtas specialus poįstatyminis teisės aktas dėl mokesčių lengvatų kooperatyvams;
  - Ispanijoje kooperatyvai turi atskirą mokesčių tvarką dėl pelno mokesčio.
- Tam tikros išimtys žemės ūkio kooperatyvams yra numatytos Vokietijoje ir Portugalijoje.

IV. PVM tarifo taikymas arklių sektoriuje

IV. PVM tarifo taikymas arklių sektoriuje

Teisinis kontekstas

- Pagal ES teisę arkliai yra laikomi „žemės ūkio produkcija“. Taigi arkliai yra prilyginami galvijams, skirtiems žmonių vartojimui.
- Komisija mano, kad lengvatiniai tarifai, nustatyti PVM direktyvoje, negali būti taikomi poniams, (lenktyniniams) žirgams ir arkliams, naudojamiems rekreaciniais tikslais, remiantis tuo, kad jie nėra įprastai naudojami žmonių vartojimui ar gyvulių šėrimui, todėl jie nelaikytini žemės ūkio produkcijos proceso dalimi.
- Kita vertus, ES Sutartis arklius, asilus, mulus ir arklėnus laiko žemės ūkio produktais, lygiai taip pat kaip ir kitus gyvulius, nevertinant jų skirtingai.

IV. PVM tarifo taikymas arklių sektoriuje (2)

Problema

- Šiuo metu yra iškilęs skubus poreikis nustatyti taisyklių, taikomų PVM tarifams arklių sektoriuje, didesnę teisinę tikrumą, tikslumą. Dabartinė PVM direktyvos III priedo struktūra privedė prie keleto teisingumo teismo bylų.
- Aiškumo ir vientisumo trūkumas dėl to, kokie dydžiai yra taikomi tiems patiems operatoriams, yra labai brangus patiems operatoriams. Turi būti nustatytas aiškumas ir vientisumas arklių sektoriuje peržiūrint ar pakeičiant PVM direktyvą.
- COPA-COGECA nuomone, nėra pagrįstos priežasties taikyti skirtingus mokesčio tarifus arkliams pagal jų naudojimo paskirtį. ES valstybių narių PVM tarifų, taikomų arklių sektoriuje, neatitikimai nedaro jokios įtakos vidaus rinkai.

IV. PVM tarifo taikymas arklių sektoriuje (3)

COPA-COGECA nuomonė

- Europos Komisija turi imtis skubių veiksmų ir leisti valstybėms narėms veisimo veikloje ir žirgininkystės sektoriuje taikyti pasaulinį lengvatinį PVM tarifą;
- Žirgininkystės sektorius labai prisideda siekiant Europos tikslų ir vykdamas dabartinius strateginius pasirinkimus. Taikant visuotinį lengvatinį PVM tarifą, nebūtų neigiamai paveikta vidaus rinka. Priešingai, tai atitinkamai išspręstų teisinio tikrumo, aiškumo ir paprastumo trūkumo problemą dabartinėje PVM sistemoje, taikomoje žirgininkystės sektoriui, ir kartu padėtų išvengti žalingų pasekmių;
- PVM dydžio taikymas pagal arklių naudojimo paskirtį nėra efektyvus ir teisingas, reikia daugiau dėmesio atkreipti į tai, kad arkliai yra naudojami ne tik kaip maisto produktas, bet kaip ir mokymosi joti priemonė, kaip sveikatos palaikymo, sporto priemonė.

**V. Pasiūlymas dėl Tarybos
direktyvos, iš dalies keičiančios
direktyvą 2011/16/EU, kiek tai
susiję su privalomu automatiniu
informacijos apsikeitimu
mokesčių srityje**

V. Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios direktyvą 2011/16/EU, kiek tai susiję su privalomu automatiniu informacijos apsikeitimu mokesčių srityje

Problema

- Pastaraisiais metais mokesčių planavimas tampa vis sudėtingesnis: jis vykdomas per kelias jurisdikcijas, o apmokestinamasis pelnas perkeliamas į valstybes, kuriose nustatyta palanki apmokestinimo tvarka.
- Šis mokesčių planavimas gali įgyti įvairiausių pavidalus, tokius kaip naudojimasis techninėmis mokesčių sistemos subtilybėmis ar dviejų arba daugiau mokesčių sistemų neatitiktimi siekiant sumažinti mokesčius įsipareigojimus arba jų išvengti.
- Atsižvelgiant į tai, siūloma iš dalies pakeisti Direktyvą 2011/16/ES.

V. Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios direktyvą 2011/16/EU, kiek tai susiję su privalomu automatiniu informacijos apsikeitimu mokesčių srityje (2)

Kas siūloma?

- Pasiūlymo tikslas – užtikrinti, kad Direktyvoje 2011/16/ES būtų nustatyta privalomai automatiškai keistis informacija apie išankstinius tarpvalstybinius sprendimus ir išankstinę kainodaros tvarką (specifinio tipo išankstinius tarpvalstybinius sprendimus, naudojamus sandorių kainodaros srityje) ir taip mokesčių administratoriams būtų sudarytos sąlygos visapusiškai ir veiksmingai bendradarbiauti.
- Kadangi dėl mokesčiais pagrįstų struktūrų labai sumažėja pajamų apmokestinimo lygis sprendimą priimančioje valstybėje narėje, kitose susijusiose valstybėse narėse gali būti apmokestintos tik labai nedidelės pajamų sumos, todėl tose valstybėse narėse vyksta mokesčių bazių erozija.

V. Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios direktyvą 2011/16/EU, kiek tai susiję su privalomu automatiniu informacijos apsikeitimu mokesčių srityje (3)

Kas siūloma? (2)

- Pagal pasiūlymą valstybės narės su visomis kitomis valstybėmis narėmis turės automatiškai keistis pagrindine informacija apie išankstinius tarpvalstybinius sprendimus dėl mokesčių ir išankstinę kainodaros tvarką. Tai pagrįsta principu, kad geriausiai įvertinti galimą tokių sprendimų poveikį ir aktualumą gali ne sprendimą priimanti šalis, o kitos valstybės narės. Tinkamais atvejais informaciją gaunančios valstybės narės gali paprašyti išsamesnės informacijos.
- Pasiūlymas konkrečiai parengtas tam, kad automatiniai informacijos apie sprendimus mainai remtųsi galiojančiomis Direktyvos 2011/16/ES taisyklėmis, susijusiomis su praktine informacijos mainų tvarka, įskaitant standartinių formų naudojimą.

Rita Petraitytė
Vyresnioji teisininkė
VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba

el. paštas – rita.petraityte@lzukt.lt
Tel. (8 347) 44 003, mob. 8 652 94 420